

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ
ΤΕΚΟΥ

σχεδόν
λευκή

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

ΤΙΤΛΟΣ ΒΙΒΛΙΟΥ: **Σχεδόν λευκή**
ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Ιφιγένεια Τέκου
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ – ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ: Κυριακή Κάσση
ΣΥΝΘΕΣΗ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ: Τζίνα Γεωργίου
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ: Ελένη Σταυροπούλου

© Ιφιγένεια Τέκου, 2023
© Φωτογραφιών εξωφύλλου: oanna Czogala/Arcangel, shaineast/Shutterstock Images
© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2023

Πρώτη έκδοση: Απρίλιος 2023

Έντυπη έκδοση ISBN 978-618-01-4801-5
Ηλεκτρονική έκδοση ISBN 978-618-01-4802-2

Τυπώθηκε στην Ευρωπαϊκή Ένωση, σε χαρτί ελεύθερο χημικών ουσιών, προερχόμενο αποκλειστικά και μόνο από δάση που καλλιεργούνται για την παραγωγή χαρτιού.

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις του Ελληνικού Νόμου (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής άδειας του εκδότη κατά οποιοδήποτε τρόπο ή μέσο αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, διανομή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση, παρουσίαση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή (ηλεκτρονική, μηχανική ή άλλη) και η εν γένει εκμετάλλευσή του συνόλου ή μέρους του έργου.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε. | PSYCHOGIOS PUBLICATIONS S.A.

Από το 1979 | Publishers since 1979

Έδρα:	Head Office:
Τατοίου 121, 144 52 Μεταμόρφωση	121, Tatoi Str., 144 52 Metamorfossi, Greece
Βιβλιοπωλείο:	Bookstore:
Εμμ. Μπενάκη 13-15, 106 78 Αθήνα	13-15, Emm. Benaki Str., 106 78 Athens, Greece
Τηλ.: 2102804800	Tel.: 2102804800

e-mail: info@psychogios.gr
psychogios.gr • <http://blog.psychogios.gr>

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ
ΤΕΚΟΥ

σχεδόν
λευκή

ΑΛΛΑ ΕΡΓΑ ΤΗΣ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΣ

Μνήμες χαμένες στην άμμο, Κέδρος, 2014

Θάλασσες μας χώρισαν, Διόπτρα, 2015

Να ονειρευτώ ξανά, Διόπτρα, 2016

*Απόντες στα όνειρα (συλλογή διηγημάτων),
εκδόσεις Βακχικών, 2018*

Για παιδιά:

Αγάπα το ή παράτα το, Λιβάνης, 2015

Από τις Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ κυκλοφορούν:

Το τελευταίο φως, 2018

Η μοίρα της Πηνελόπης, 2019

Δεξί κίτρινο λουστρίνι, 2020

Το καλό μπλε σεרבίτσιο, 2021

Ο άντρας με τις κούκλες, 2022

Για παιδιά:

Yolo – Ζεις μονάχα μια φορά, 2017

*Στην οικογένειά μου...
πάντα*

*Αν παραμένεις ουδέτερος σε περιπτώσεις αδικίας,
τότε έχεις διαλέξει την πλευρά του δυνάστη.
Αν ένας ελέφαντας έχει τα πόδια του πάνω σε ένα ποντίκι
κι εσύ λες ότι είσαι ουδέτερος, το ποντίκι δεν πρόκειται
να εκτιμήσει την ουδετερότητά σου.**

*Όλοι οι άνθρωποι γεννιούνται ελεύθεροι και ίσοι
στην αξιοπρέπεια και στα δικαιώματα. Είναι προικισμένοι
με λογική και συνείδηση, και οφείλουν να συμπεριφέρονται
μεταξύ τους με πνεύμα αδελφότητας.***

*Ή θα επικρατήσει ο λευκός άνθρωπος ή ο μαύρος
θα καταλάβει την εξουσία. [...] Ο μόνος τρόπος
για να διατηρήσουμε την εξουσία είναι να μη δώσουμε
δικαίωμα ψήφου στους μη Ευρωπαίους.****

---

* Ντέσμοντ Μπίλο Τούτου, Νοτιοαφρικανός αρχιεπίσκοπος, τιμημένος με Νομπέλ Ειρήνης (1984) για τον αγώνα του ενάντια στο απαρτχάιντ. Πέθανε το 2021 σε ηλικία ενενήντα ετών.

** Άρθρο 1 – Οικουμενική Διακήρυξη για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα 1948.

*** Από την ομιλία του πρωθυπουργού της Νότιας Αφρικής Χανς Στρίντομ (1893-1958) στο Κοινοβούλιο το 1956.

*Σπίτι είναι εκεί όπου αγαπάμε,
εκεί απ' όπου τα πόδια μας μπορεί να φύγουν,
η καρδιά μας όμως ποτέ.**

Δυτικό Ακρωτήριο, Νάισνα, 1936

Η ΠΟΛΗ ΤΗΣ ΜΙΚΡΗΣ Μπαί ήταν χτισμένη στη βόρεια όχθη της εκβολής του ποταμού Νάισνα στον Ινδικό Ωκεανό, κοντά στην ομώνυμη λιμνοθάλασσα. Εκεί ακριβώς, στο σμίξιμο των εκβολών με την απεραντοσύνη του ωκεανού, υπήρχαν δύο μεγάλες ακτές γνωστές ως «τα κεφάλια». Αμέτρητα σκάφη και ψαράδες χάνονταν μέσα στα απρόβλεπτα νερά τους κάθε χρόνο κι αυτός ήταν μάλλον ο κύριος λόγος που ο πατέρας της δε σκέφτηκε ποτέ να κερδίσει τον επιούσιο ρισκάροντας τη ζωή του ως αλιέας, αυτός και το γεγονός ότι δεν ήθελε η πολυαγαπημένη του γυναίκα να του παραπονιέται ότι της βρομάει ψαρίλα. Τίποτε άλλο δε θεωρούσε ο Κέντι μεγαλύτερη συμφορά από το να τον απαρνηθεί η Νέντα διώχνοντάς τον από το κρε-

---

* Όλιβερ Γουέντελ Χολμς (1809-1894): “Where we love is home, home that our feet may leave, but not our hearts”.

βάτι τους. Δεν του είχε φερθεί ποτέ τόσο απάνθρωπα, δεν το είχε καν σκεφτεί, από όσο γνώριζε, όμως δε χρειαζόταν να γευτεί την απόρριψή της για να αποφασίσει να μην το ρισκάρει.

Αν τον ρωτούσες γιατί αγαπούσε τη Νέντα τόσο πολύ, σε σημείο που η λατρεία του ξεπερνούσε ακόμα και τα όρια της λογικής, τα οποία ο ίδιος ανέκαθεν υποστήριζε ότι πρέπει να τηρούμε ευλαβικά, έπαιρνες πάντα την ίδια απάντηση: «Με τη Νέντα είμαστε μαζί από παιδιά. Είμαστε σαν ένα. Ότι αυτή κι εγώ. Ότι εγώ κι αυτή». Βέβαια η Μπάι είχε συναντήσει κι άλλες μαμάδες και μπαμπάδες που, ενώ τους έδενε ένα κοινό και μακρύ παρελθόν ανάλογο με των δικών της γονιών, δεν αγαπιούνταν τόσο, ίσως μάλιστα να μην άντεχε κιόλας ο ένας την παρουσία του άλλου. Παίρνοντάς το λοιπόν απόφαση από νωρίς ότι αυτό που οι μεγάλοι ονομάζουν έρωτα και αγάπη είναι μια υπόθεση ιδιαίτερα πολύπλοκη για το παιδικό της μυαλό και άκρη δε βγάζεις, δεν ασχολήθηκε ξανά με το θέμα. Της έφτανε που είχε μια στέγη πάνω από το κεφάλι της, φαγητό στο πιάτο, περίσσια αγάπη από τους δύο πιο σημαντικούς ανθρώπους στον κόσμο για αυτήν και που μπορούσε να βρέχει καθημερινά τα πόδια της στην παραμυθένια ομορφιάς λίμνη που απείχε μόλις μερικά λεπτά περπάτημα από το σπίτι της.

Το σπίτι της... Ήταν αδιαμφισβήτητα μεγάλη τύχη που η Δασική Εταιρεία της Νάισνα των πλούσιων Παρκς είχε παραχωρήσει στον πατέρα της έναν χώρο για να ζει με την οικογένειά του. Δεν ήταν τίποτα σπουδαίο, είχε όμως πέτρινους τοίχους και κεραμίδια αντί για λαμαρίνες και τσίγκους σαν τα περισσότερα που στέγαζαν τους γείτονές τους κι αυτό από μόνο του τους πρόσφερε μια αίσθηση θαλπωρής και ασφάλειας, πάνω από όλα όμως ενίσχυε την πεποίθησή τους, ή την ελπίδα

καλύτερα, ότι όλα θα εξελίσσονταν ομαλά κι ίσως ευτυχισμένα στη ζωή τους. Ναι, μερικοί τοίχοι και κεραμίδια μπορούν να κάνουν όλη τη διαφορά για τους ανθρώπους που φιλοξενούν και έχουν την ικανότητα να αντιληφθούν τη σημασία τους.

Η Νέντα ήταν ένας από αυτούς τους ανθρώπους. Έγινε ένας από αυτούς τους ανθρώπους πιθανόν εκείνη τη μέρα που την είχε πιάσει ο Κέντι από το χέρι –ούτε δύο μήνες δεν είχαν ως παντρεμένο ζευγάρι– και την είχε οδηγήσει στο νέο τους «δωρεάν» σπίτι, όπως της είχε τονίσει με ένα χαμόγελο τεράστιο που έφτανε μέχρι τα ζαρωμένα σαν του μωρού αυτιά του.

«Πώς σου φαίνεται η καινούργια μας φωλιά; Ξέρεις... το αφεντικό, ο γερο-Παρκς, δε φέρεται σ' όλους το ίδιο γενναίωδωρα... πιστεύει στις ικανότητές μου γι' αυτό και μ' έβαλε υπεύθυνο των πριονιστηρίων», της είχε πει.

Να γελάσει ήθελε η Νέντα, εννοείται πάντα με τρυφερότητα, επειδή ο νέος της σύζυγος καμάρωνε σαν το παγόνι για ένα πέτρινο αχούρι σαν κι αυτό, μα δε θα του στερούσε την ικανοποίηση που του πρόσφερε η βεβαιότητα ότι είχε τηρήσει την υπόσχεσή του να της προσφέρει μια καλή ζωή. Άλλωστε, τα χρήματα δεν ήταν απαραίτητα προκειμένου να μετατρέψει μια παράγκα σε παλάτι, γούστο χρειαζόταν και να πιάνουν λίγο τα χέρια τους.

Η Μπάι θυμόταν τις μεγάλες βόλτες που έκανε με τη μητέρα της άλλοτε στο δάσος για να μαζέψουν κουκουνάρια και φύλλα και άλλοτε στο ποτάμι για να διαλέξουν τις πιο καλοσχηματισμένες πέτρες. Τα περνούσαν όλα μαζί από διάφορα χρώματα και κατόπιν τα τοποθετούσαν σαν διακοσμητικά μέσα κι έξω από το σπίτι. Πόσο όμορφο και γιορτινό έδειχνε, σωστό ανάκτορο! Κι ο πατέρας της όμως έκανε ό,τι περνούσε από

το χέρι του για να βοηθήσει τη σύζυγό του προς αυτή την κατεύθυνση. Συγκέντρωνε κάποια από τα ελαττωματικά έπιπλα που ήθελε να αλλάξει η εταιρεία στην οποία εργαζόταν και με μεράκι τα προσάρμοζε στις δικές τους ανάγκες. Με αυτόν τον τρόπο είχαν αποκτήσει ένα υπέροχο σαλονάκι, που αποτελούνταν από καναπέ, πολυθρόνα και ένα τετράγωνο τραπέζι στη μέση, δύο κρεβάτια, μια ευρύχωρη συρταριέρα και μια καλογυαλισμένη ντουλάπα δίπλα στην κλειδαριά της οποίας κάποιος επιδέξιος τεχνίτης είχε σκαλίσει άνθη.

Ποτέ δεν είχε διανοηθεί να ζητήσει από τον Θεό κάτι περισσότερο από όλα όσα είχε ήδη η εννιάχρονη Μπαί... φοβόταν μήπως τη θεωρήσει αχάριστη, που είναι μεγάλη αμαρτία, εκτός ίσως από μία αδελφή ή έστω έναν αδελφό. Βλέπεις, καθόλου δεν της άρεσε να μην έχει κανέναν κοντά στην ηλικία της να μοιραστεί συναισθήματα που συχνά ένιωθε ανίκανη να διαχειριστεί, κανέναν για να ρίξει το φταιξιμο μιας αυθόρμητης ή καλά σχεδιασμένης αταξίας, κανέναν για να φτιάχνει μαζί του μυρμηγκόσπιτα στην αυλή και να την υποστηρίζει θαρρετά όποτε την κορόιδευαν τα αναθεματισμένα εγγόνια του αφεντικού του πατέρα της που νόμιζαν ότι όλος ο κόσμος τούς ανήκε.

Την πλήγωναν τα σπρωξιμάτα τους και τα επίθετα που εκτόξευαν σαν βέλη πάνω της με περίσσια ευκολία. Όσες φορές κι αν είχε αναρωτηθεί τι ακριβώς τους ερέθιζε πάνω της προκαλώντας την άσχημη συμπεριφορά τους και για ποιον λόγο κανένα από τα υπόλοιπα παιδιά της γειτονιάς δεν τολμούσε να τους αντιταχθεί αποζητώντας τη φιλία της, ποτέ δεν κατάφερε να καταλήξει κάπου. Στο τέλος παραιτήθηκε από κάθε προσπάθεια να κάνει φίλους και άρχισε να πιέζει τη μητέρα της να της χαρίσει ένα αδελφάκι. Δεν είναι πως δεν προσπαθούσε η Νέντα

έτσι και αλλιώς να μείνει έγκυος· πάλευε αρκετά χρόνια μέχρι που εισακούστηκαν οι προσευχές όλων.

Σε περίπου έναν μήνα το αδελφάκι της Μπάι, το οποίο ευχόταν να είναι κορίτσι για να έχουν περισσότερα κοινά, θα έκανε την πρώτη του εμφάνιση στον κόσμο και επιτέλους οι μέρες μοναξιάς θα τέλειωναν για εκείνη. Ο ενθουσιασμός της ήταν τόσο μεγάλος που απέκλειε κάθε λογική σκέψη, το γεγονός για παράδειγμα ότι χρειαζόταν να περάσουν πολλά χρόνια ώσπου το νεογέννητο να είναι σε θέση να παίξει τον ρόλο του φίλου και αδελφού.

«Μπάι;» ακούστηκε η φωνή της Νέντα που ξεκουραζόταν στον καναπέ. «Φέρε μου ένα σκέπασμα από το δωμάτιο, γλυκιά μου. Κρυώνω λίγο».

Δε χρειάστηκε να επαναλάβει δεύτερη φορά το αίτημά της η Νέντα. Η Μπάι έσπευσε να την εξυπηρετήσει νιώθοντας ήδη χαρά για τα εύσημα που θα έπαιρνε αμέσως μόλις ολοκλήρωνε την αποστολή της. *Είσαι καλό κορίτσι*, θα της έλεγε η μητέρα. *Το μωρό είναι τυχερό που θα έχει μια τόσο σπουδαία αδελφή να το προσέχει και να το αγαπάει*.

Δεν πήρε πολλή ώρα στην Μπάι να βγάλει το ένα και μοναδικό καθαρό σεντόνι από το συρτάρι με σκοπό να το πάει στη μητέρα της, όμως εκ των υστέρων φάνηκε σαν να πέρασε μια ολόκληρη δεκαετία. Πρώτα άκουσε τον θόρυβο που κάνει ένα κεραμικό όταν πέφτει στο πάτωμα και σπάει σε χοντρά κομμάτια. Από μόνος του δε θα ήταν αρκετός για να την τρομάξει, όμως συνοδεύτηκε, σχεδόν ταυτόχρονα, από μια πνιχτή κραυγή κι έναν βαρύ γδούπο, όπως κάνει ένα σώμα που πέφτει καταγής.

«Μαμά;» φώναξε με όλη της τη δύναμη καθώς διένυσε με

απίστευτη σβελτάδα τα λιγοστά βήματα που χώριζαν τα δύο δωμάτια.

Δίπλα στη σπασμένη γαβάθα που είχε γεμίσει το πάτωμα με όλο το περιεχόμενο του *ισλαμπέζ**, το οποίο έτρωγε η έγκυος για να τονώσει τον οργανισμό της, βρισκόταν το ακίνητο σώμα της Νέντα.

Από αυτό το σημείο και μετά όλα έγιναν πολύ γρήγορα, τόσο γρήγορα που η Μπάι νόμιζε ότι επρόκειτο για άσχημο όνειρο σαν εκείνα που έβλεπε καμιά φορά στον ύπνο της και όταν ξυπνούσε αναστέναζε ανακουφισμένη επειδή δεν τα είχε ζήσει στην πραγματικότητα.

Το σπίτι γέμισε με τις γυναίκες της γειτονιάς, οι οποίες πήγαιναν και έρχονταν νευρικά προσπαθώντας να βοηθήσουν τη δύσμοιρη Νέντα, όμως κανείς δε γνώριζε τι της συνέβαινε, ούτε καν ο γιατρός-μάγος που είχε κουβαλήσει ο Κέντι.

Κανονικά η Μπάι, σαν σωστή κόρη, είχε την υποχρέωση να αποτελέσει μέρος αυτού του πολύβουου αναστατωμένου πλήθους και, αγωνιώντας για την τύχη της μητέρας της, να στηρίζει ταυτόχρονα τον πατέρα της, όμως ούτε η καρδιά ούτε το μυαλό της άντεχαν να διαχειριστούν μια τόσο επώδυνη κατάσταση. Τι θα γινόταν αν η Νέντα δεν τα κατάφερνε; Πώς η ίδια θα συνέχιζε να ζει χωρίς την αγάπη και τη φροντίδα της; Ήταν τόσο μικρή! Τη χρειαζόταν! Δεν άντεχε, δεν άντεχε!

Με μάτια θολωμένα από τα δάκρυα, η Μπάι άφησε το χέρι του Κέντι, που ως εκείνη την ώρα την κρατούσε σφιχτά, και, ανοίγοντας δρόμο προς την πόρτα σπρώχνοντας γνώριμα σε

---

* Στη Νότια Αφρική γυναίκες από τη φυλή των Ζουλού τρώνε Isihlambezo, ένα φυτικό παρασκεύασμα από μαργαρίτες, γάλα και περίεργα βότανα.

αυτή πρόσωπα, πήγε έξω. Ευτυχώς κανείς δεν έσπευσε να τρέξει ξοπίσω της κάνοντάς τη να νιώσει ακόμα πιο άσχημα για τη δειλία της.

Πόσο ηλίθια ένιωσε από το πρώτο κιάλας λεπτό που κάθισε στο ξύλινο σκαμνί της αυλής, αφού, όπως αποδείχτηκε, δεν είχε καταφέρει στα αλήθεια να ξεφύγει από όσα διαδραματιζόνταν μέσα στο σπίτι! Όλοι οι ήχοι που έβγαιναν από εκεί κατέληγαν στα αυτιά της κι ας τα έφραζε όσο πιο σφιχτά μπορούσε με τα χέρια της σε μια απέλπιδα προσπάθεια να εμποδίσει την είσοδό τους.

Οι γειτόνισσες έκλαιγαν τη μητέρα της σαν να ήταν ήδη πεθαμένη, ο γιατρός-μάγος πιο πολύ τραγουδούσε με την τσιριχτή φωνή του πάνω από το αδύναμο σώμα της άρρωστης παρά τη βοήθυσή επί της ουσίας και ο πατέρας της... η δική του φωνή δεν είχε ακουστεί καθόλου εδώ και ώρα, σε σημείο που αναρωτιόσουν αν βρισκόταν ακόμα δίπλα στη σύζυγό του.

Η απόδειξη ότι τελικά ο Κέντι δεν είχε εγκαταλείψει ούτε λεπτό την αγαπημένη του Νέντα ήρθε με τη ζώωδη κραυγή του που εξαφάνισε μονομιás κάθε άλλο θόρυβο. Το μακρόσυρτο «Όχι!» που είχε δραπετεύσει από τη στοματική κοιλότητα μαζί με την κραυγή, αν και δεν έδινε σαφείς πληροφορίες για το τι ακριβώς είχε συμβεί και πώς, ήταν από μόνο του αρκετά αποκαλυπτικό. Η Νέντα, η μητέρα της, ήταν νεκρή κι αφού κανένα κλάμα μωρού δεν είχε ακουστεί υπονοώντας τη βιολογική συνέχεια της πεθαμένης, αυτό σήμαινε ότι και το αδελφάκι της ήταν νεκρό. Δύο πεθαμένοι σε μια μέρα. Τέτοια απώλεια... τόσος πόνος δεν μπορούσαν να σταθούν πάνω σε μια νέα και άβγαλτη ψυχή χωρίς να τη ρημάζουν.

Μέχρι εκείνη τη στιγμή η Μπάι δεν είχε αισθανθεί ποτέ το

δηλητηριώδες τσίμπημα της δυστυχίας, δεν είχε πιστέψει, στα αλήθεια πιστέψει, ότι ένα σημαντικό εσωτερικό όργανο όπως η καρδιά, που βρίσκεται καλά προστατευμένη μέσα στο σώμα του ανθρώπου, μπορεί μέσα σε μερικά δευτερόλεπτα, σε μια ανάσα, να ακρωτηριαστεί. Φυσικά και είχε αναγνωρίσει σε άλλους ανθρώπους, ξένους ανθρώπους, το σημάδι της δυστυχίας: είχε δει πόσο υπέφεραν παιδιά σαν εκείνη όταν έχαναν κάποιον από τους δυο γονείς τους ή γονείς που έχαναν τα λογικά τους επειδή πέθανε το παιδί τους, ακόμα πιο τραγικό, όμως δεν ήταν το ίδιο. Φυσικά δεν είναι το ίδιο όταν το κακό χτυπά την πόρτα του γείτονα και όταν χτυπά τη δική σου. Τώρα καταλάβαινε τη διαφορά, τώρα που είχε έρθει η δική της σειρά.

Σηκώθηκε από το σκαμνί και άρχισε να βαδίζει γρήγορα προς το σπίτι σαν να ήθελε να προλάβει κάποιο φρικτό γεγονός προτού συμβεί, πράγμα τελείως κουτό εφόσον ό,τι άσχημο ήταν να γίνει είχε γίνει. Στο πέραςμά της όλοι παραμέρισαν ανοίγοντας έναν μικρό διάδρομο ώστε να μην καθυστερήσει τίποτα την ορφανή πλέον Μπάι από το να φτάσει στο υπνοδωμάτιο όπου είχαν τη Νέντα.

Στο κρεβάτι, δίπλα στη νεκρή, βρισκόταν και ο πατέρας της. Παραλίγο να μην τον αναγνωρίσει – το πρόσωπό του φάνταζε τελείως διαφορετικό... ξένο. Τα μάτια του, σαν να μην υπήρχε τίποτε από κάτω τους να τα συγκρατεί, είχαν εξαφανιστεί αφήνοντας στη θέση τους δυο μαύρες τρύπες, δύο τρύπες που πιτσιλούσαν δάκρυα, πολλά δάκρυα, και το στόμα του, σαν άχειλη τρύπα κι αυτό, έφτυνε ήχους οδύνης που δεν έβγαζαν νόημα.

Η Μπάι πήρε αμέσως το βλέμμα της από τον καταρρακω-

μένο Κέντι, γιατί την τρομοκρατούσε ο πόνος του, και το ακούμπησε πάνω στο άψυχο κορμί της Νέντα. Μεγάλο λάθος. Δεν έπρεπε να το τολμήσει αυτό και όχι επειδή το θέαμα ενός σώματος εγκαταλειμμένου διά παντός από κάθε υποψία ζωής είναι αποτρόπαιο ειδικά για ένα μικρό κορίτσι, αλλά επειδή αποτελούσε την επικύρωση ότι το μέλλον της χωρίς τη Νέντα προβλεπόταν ζοφερό.

Η σφιχτή και τρυφερή αγκαλιά του πατέρα της εκτός από μια παροδική αίσθηση ανακούφισης και παρηγοριάς δεν κατόρθωσε να την προστατεύσει από όλα εκείνα τα δυσάρεστα συναισθήματα που την περικύκλωσαν τις αμέσως επόμενες ημέρες. Οι σκέψεις που έκανε καθημερινά, ασύμμετρες σε σχέση με την ηλικία της, κόντευαν να την τρελάνουν και δεν είχε κανέναν να τις μοιραστεί μαζί του καθώς ο Κέντι έδειχνε τελείως χαμένος στον δικό του μικρόκοσμο αιώνιας θλίψης.

Μοναδικό στήριγμα της Μπάι και μάλιστα σωτήριο αποδείχτηκε... ο θυμός της. Αμέσως μόλις ανακάλυψε ότι κανένα άλλο συναίσθημα εκτός από αυτό δεν είχε τη δύναμη να την τραβήξει μακριά από τη δυστυχία, το καλοδέχτηκε και ίσως να φρόντισε να το μεγεθύνει κιόλας μέσα της προκειμένου να έχει καλύτερα και γρηγορότερα αποτελέσματα. Το δύσκολο σε όλη αυτή την υπόθεση του θυμού ήταν να του βρει μια κατεύθυνση, κάποιον υπεύθυνο για τα δεινά της στον οποίο θα καταλόγιζε κάθε ευθύνη.

Στην αρχή, το μένος της προσέλκυσε ο ίδιος ο Θεός. Αφού ήταν κατά γενική ομολογία παντοδύναμος και όριζε τόσο τη ζωή όσο και τον θάνατο των δημιουργημάτων του, τότε ήταν εκείνος που αποφάσισε να κοπεί το νήμα της ζωής της Νέντα, ήταν εκείνος που αποφάσισε να στερήσει τη φωτεινή παρου-

σία της από την κόρη και τον σύζυγό της, ήταν εκείνος που άξιζε όλη την οργή της.

Με το πέρασμα μερικών εβδομάδων, η Μπάι συνειδητοποίησε ότι η καλά οριοθετημένη δυσανασχέτησή της απέναντι σε μια αφηρημένη για την ίδια έννοια όπως ο Θεός δεν της πρόσφερε την αναμενόμενη γαλήνη όπως συμβαίνει όταν βρίσκεσαι αντιμέτωπος με έναν απλό άνθρωπο από σάρκα και οστά στον οποίο μπορείς να φωνάξεις, να του κρατήσεις μούτρα και να τον απεχθάνεσαι δίνοντας όλη σου την ενέργεια σε αυτή την απέχθεια. Συν τοις άλλοις, αντιλήφθηκε πως δεν ήταν συνετό να κατηγορεί κάποιον με τόση δύναμη. Μπορεί να έριχνε φωτιά να την κάψει ή να άνοιγε τους ουρανοί για να την πνίξει με βρόχινο νερό. Έπειτα λοιπόν από αρκετή σκέψη αποφάσισε να αναδρομολογήσει τα αρνητικά της συναισθήματα στρέφοντάς τα εξ ολοκλήρου στον πατέρα της.

Αν ο Κέντι είχε μεταφέρει τη γυναίκα του στο νοσοκομείο αντί να εμπιστευτεί τη ζωή της στον τσαρλατάνο μάγο, η μητέρα της δε θα είχε πεθάνει. Όχι, δεν αμφισβητούσε την αγάπη και την αφοσίωσή του στη Νέντα ούτε το αν θα έκανε τα πάντα για να τη σώσει, ακόμα κι αν χρειαζόταν να θυσιάσει τη δική του ζωή για αυτόν τον σκοπό, όμως η εμμοκική του προσήλωση σε ξόρκια κι αλοιφές που ανήκαν σε μια άλλη εποχή είχε αποδειχτεί καταστροφική. Εξαιτίας του είχε χάσει τη μητέρα της.

Μόλις η πληγωμένη της καρδιά, τροφοδοτούμενη από μια διαστρεβλωμένη πραγματικότητα, έδωσε την εντολή για απόδοση ευθυνών στον Κέντι, η συμπεριφορά της απέναντί του άλλαξε άρδην. Απέφευγε να του μιλήσει, τα βράδια δεν έτρωγε μαζί του όπως συνήθιζαν να κάνουν ακόμα και μετά τον θά-

νατο της Νέντα και, γενικά, του έδειχνε με όποιο τρόπο μπορούσε ότι δεν άντεχε να βρίσκεται κοντά του.

Ακόμα και η αντίδραση του Κέντι στην ψυχρότητά της την απογοήτευσε. Μπορεί εν μέρει να τη βόλεψε η απάθειά του και το γεγονός ότι δεν προσπάθησε με κανένα τρόπο να την αναγκάσει να του πει τι της συνέβαινε, ώστε να εξομαλυνθεί η τεταμένη κατάσταση μεταξύ τους, όμως την εκνεύρισε περισσότερο. Τόσο λίγο άξιζαν για αυτόν η αγάπη και η εκτίμησή της, που αρνιόταν να παλέψει με όλη του τη δύναμη ώστε να τις επανακτήσει;

Ωρες ώρες τη ρουφούσε η απελπισία μέσα στα σκοτεινά της βάθη. Ήταν αδύνατο πια να θυμηθεί ότι ήταν παιδί και ότι οι απαισιόδοξες σκέψεις που έκανε διαρκώς δεν ταίριαζαν καθόλου στην ηλικία της. Έτσι δε συμβαίνει όταν χάσεις τη μητέρα σου; Αναγκάζεσαι να μεγαλώσεις απότομα και μαζί με αυτό το απότομο μεγάλωμα που ποτέ δε ζήτησες έρχεται και μια σκληρότητα που αποκτάται ακούσια.

Τον λυπόταν, ωστόσο, τον πατέρα της. Μερικές φορές τον λυπόταν. Ειδικά τις νύχτες που τον άκουγε να στριφογυρίζει στο κρεβάτι του –λεπτός σαν τσιγαρόχαρτο ήταν ο τοίχος που χώριζε τα δωμάτιά τους– αδυνατώντας να βρει ησυχία. Όταν πια κόντευε να ξημερώσει, λες και δεν άντεχε άλλο να προσποιείται ότι μπορούσε να αφεθεί σε έναν ανέγνωιαστο ύπνο, σηκωνόταν και έφευγε από το σπίτι. Άγνωστο το πού πήγαινε και τι έκανε, όμως ήταν πάντα πίσω έγκαιρα προκειμένου να την ξυπνήσει και να τη δει να φεύγει για το σχολείο. «Αντίο, κορίτσι μου. Θα σε δω το απόγευμα», της έλεγε παρόλο που γνώριζε ότι ουδόλως ενδιαφερόταν η μονάκριβή του να αντικρίσει τα μούτρα του όταν εκείνος θα επέστρεφε από τη δουλειά.

Το σχολείο, αυτά τα δύο δωμάτια που αποτελούσαν μέρος μιας κακοσυντηρημένης μονοκατοικίας, είχε αποδειχτεί σωτήριο για εκείνη. Οι ώρες των μαθημάτων αλλά και του κεντήματος, της χειροτεχνίας και της κηπουρικής, ειδικά της κηπουρικής, ήταν οι μόνες που απομάκρυναν τις δυσάρεστες σκέψεις από το μυαλό της Μπάι. Καθόλου δεν την ενδιέφερε αν τα περισσότερα από τα θρανία γύρω της ήταν άδεια από παιδιά ενώ θα έπρεπε να είναι γεμάτα. Μπορεί να ήταν και καλύτερα. Περισσότερη γνώση για εκείνη, έτσι προτιμούσε να το μεταφράζει αν και τη λυπούσε το γεγονός ότι πολλοί γονείς δε θεωρούσαν σημαντικό να προσφέρουν στα παιδιά τους το πολύτιμο δώρο της μόρφωσης και τα κρατούσαν στο σπίτι ή τα τραβούσαν μαζί τους στα χωράφια· ίσως αν επικρατούσαν καλύτερες και δικαιότερες συνθήκες στην εκπαίδευση όλα να ήταν διαφορετικά, αλλά δυστυχώς κάτι τέτοιο δε συνέβαινε.

Ναι, το σχολείο για τα παιδιά Μπαντού δε συγκρινόταν με εκείνα τα πανέμορφα και πεντακάθαρα των λευκών σαν τη σάρκα του ροδάκινου παιδιών, τα οποία η κυβέρνηση προόριζε για γιατρούς, δικηγόρους και γενικά για επιστήμονες. Το σχολείο για τα μαύρα παιδιά είχε ως στόχο να τα σπρώξει στις χειρωνακτικές δουλειές, που θεωρούνταν από κάποιους οι πλέον κατάλληλες για τη φυλή τους, και σκοπός του ήταν να καλλιεργήσει την ιδέα ότι οι μαύροι θα παραμείνουν για πάντα υποτακτικοί των λευκών.

Θύμωνε. Πόσο θύμωνε που είχε γεννηθεί με το λάθος χρώμα! Ήταν σαν να έχεις έρθει στη ζωή με κάποιου είδους αναπηρία και εξαιτίας της διαπιστώνεις ότι τα πάντα είναι φτιαγμένα για τους άλλους, τους απόλυτα υγιείς. Και δεν ήταν ότι δεν προσπάθησε να αλλάξει χρώμα πηγαίνοντας με την πλευ-

ρά των νικητών. Όλα τα είχε δοκιμάσει, από το να τρίψει με αγκυριότητα το δέρμα της χρησιμοποιώντας το πιο σκληρό σφουγγάρι –το μόνο που κατάφερε ήταν να γδαρθεί και να ματώσει σε αρκετά σημεία– μέχρι να φτιάξει ένα πηχτό μείγμα δικής της έμπνευσης με αλεύρι και νερό και να το απλώσει πάνω της.

Με αποτυχία στέφθηκαν και οι δυο ιδέες της, τουλάχιστον όμως δεν την είχε δει κανείς παστωμένη με αλεύρι σαν να ήταν ψάρι. Θα την περνούσαν για ανόητη ή τρελή ή ακόμα χειρότερα για μαύρη που απεχθάνεται το χρώμα της ίδιας της φυλής της. Ούτε να το σκεφτεί δεν τολμούσε να την κοιτάνε σαν τον διάβολο οι δικοί της άνθρωποι. Άλλαξε λοιπόν κατεύθυνση το πείσμα της και όλη αυτή η περίεργα έντονη ενέργεια μέσα της που τροφοδοτούνταν από ένα αίσθημα κατάφωρης αδικίας βρήκε διαφορετική διέξοδο. Αφού δεν μπορούσε να γίνει λευκή, τότε δεν είχε άλλη επιλογή από το να πάει κόντρα στον άνεμο προκειμένου να αλλάξει τη μοίρα της. Θα γινόταν έξυπνη, πολύ έξυπνη, θα διάβαζε εκατοντάδες βιβλία και με τη γνώση που θα της πρόσφεραν θα μπορούσε μια μέρα να αλλάξει ενδεχομένως και τη μοίρα των υπόλοιπων Μπαντού.

Και όλα αυτά τα γεμάτα δυνατότητες «θα» άρχισαν να διώχνουν κάπως τη θλίψη για την απώλεια της μητέρας της με πολύ πιο αποτελεσματικό τρόπο από την απόγνωση του θυμού!

Η φανταστική μου φίλη

Μπέλβιλ, 1939

ΜΑΛΛΟΝ ΗΤΑΝ ΘΕΜΑ ΧΡΟΝΟΥ για την Μπάι να φτάσει στο σημείο να δημιουργήσει με τη φαντασία της μια φίλη με την οποία θα περνούσε τον χρόνο της νιώθοντας λιγότερη μοναξιά. Δεν την άντεχε τη μοναξιά, παρόλο που ο πατέρας της πίστευε πως η ίδια είχε επιλέξει να μην είναι μέρος μιας μικρής ή μεγαλύτερης παρέας από κορίτσια που όλο χαζολογούσαν τρώγοντας *φέτκουκ**. Και βέβαια, εκτός από την ταμπέλα του μοναχικού κοριτσιού που της κόλλησε, σύντομα ακολούθησαν κι άλλα επίθετα για να τη συνοδεύσουν, όπως «μονόχοντο καταθλιπτικό κορίτσι» και, τελικά, «προβληματικό κορίτσι».

Όλους αυτούς τους χαρακτηρισμούς δεν τους είχε σκεφτεί φυσικά από μόνος του ο πατέρας της. Παρά το ρήγμα που είχε δημιουργηθεί μεταξύ τους τα τελευταία τρία χρόνια με δική της ως επί το πλείστον υπαιτιότητα, ο Κέντι δε θα σκεφτό-

---

* Vetkoek στα αφρικάανς, που σημαίνει χοντρό κέικ. Είναι τηγανητή ζύμη που οι Νοτιοαφρικανοί γεμίζουν με κινιά ή μαρμελάδα.

ταν ποτέ άσχημα για την κόρη του, πρώτον γιατί την αγαπούσε και δεύτερον επειδή οι συλλογισμοί που έκανε σε καθημερινή βάση ήταν αρκετά απλοϊκοί και δεν περιλάμβαναν βαθιά παρατήρηση και ανάλυση των συναισθημάτων των προσώπων του περιβάλλοντός του.

Η νέα του σύζυγος από την άλλη ήταν ακριβώς το αντίθετο. Από την πρώτη μέρα που πάτησε το πόδι της στο σπίτι τους –περίπου δυόμισι χρόνια πριν– ως σύζυγος και μητριά, δεν έκανε τίποτε άλλο από το να παρατηρεί. Δύσκολα ξέφευγε κάτι από την προσοχή της, πόσο μάλλον η Μπάι, στην οποία επικέντρωσε όλο της το ενδιαφέρον λες και έψαχνε να βρει παντί τρόπο ψεγάδια πάνω της. Ε, λοιπόν, δεν άργησε να τα βρει. Όταν αναζητάς κάτι με τόση προσήλωση, σπάνια αποτυγχάνεις.

Ο καημένος ο Κέντι, καημένος λόγω υπερβολικής αφέλειας, ερμήνευε τις προσεχτικά καμουφλαρισμένες κακίες της συζύγου του ως ενδιαφέρον για την Μπάι και συγκινούνταν μάλιστα επειδή είχε βρει μια γυναίκα που νοιαζόταν για την προγονή της σαν να ήταν δικό της παιδί. Όταν λοιπόν η Γιαμάρα απαίτησε να στείλουν την Μπάι για ένα διάστημα στην οικογένεια μιας ξαδέλφης της που ζούσε στο Μπέλβιλ προκειμένου να βρει τη γαλήνη μέσα της και να σταματήσει να είναι συνέχεια θυμωμένη, εκείνος δέχτηκε.

Και να που τώρα η Μπάι βρισκόταν σε ένα ξένο μέρος περιστοιχισμένη από ξένους ανθρώπους τελείως αδιάφορους για τη σωματική και ψυχική της υγεία – δεκάρα δεν έδιναν, αρκεί να ολοκλήρωνε αγόγγυστα τις δουλειές που της ανέθεταν. Δεν την ενοχλούσαν όμως οι αγγαρείες που την κρατούσαν απασχολημένη από το πρωί που ξυπνούσε έως το βράδυ που έπεφτε εξαντλημένη για ύπνο, ούτε που η ξαδέλφη της μητριάς

της την κοιτούσε με μισό μάτι και όλο αναστέναζε για να δείξει τη δυσανασχέτησή της επειδή είχε φορτωθεί ένα ξένο παιδί. Αν κάτι της τσάκισε την ψυχή ήταν ότι δεν της επέτρεψαν να συνεχίσει το σχολείο, αναμφίβολα ύστερα από προτροπή της Γιαμάρα. Γνώριζε καλά η μητριά της πόσο σημαντικό ήταν το σχολείο για εκείνη, πόση ευχαρίστηση αντλούσε από αυτό. Από τη μια στιγμή στην άλλη, τα μεγαλόπνοα σχέδια που έκανε για να αλλάξει το πεπρωμένο των απανταχού καταπιεσμένων είχαν ναυαγήσει και μαζί τους είχε χαθεί ένα καλό σωσίβιο που δεν την άφηνε να βουλιάξει στη θλίψη.

Θα μπορούσε η Μπάι να εξηγήσει στον πατέρα της το πρόβλημα που αντιμετώπιζε, μα το θεωρούσε απίθανο να έφτανε το γράμμα της «απείραχτο» στα χέρια του. Μόλις το διάβαζε η Γιαμάρα –όλα από τα δικά της μάτια περνούσαν πρώτα– θα φρόντιζε να το εξαφανίσει, όπως εκείνο στο οποίο η Μπάι ανέφερε στον πατέρα της, με μια δόση παραπόνου που αναζητούσε παρηγοριά, ότι είχε αρρωστήσει βαριά πριν από δύο μήνες.

Το είχε γράψει σε μια στιγμή αδυναμίας αυτό το γράμμα, όταν νόμιζε πως ο υψηλός πυρετός και ο βήχας που την ταλαιπωρούσαν για παραπάνω ημέρες από όσες μπορεί να αντέξει με θάρρος μια δωδεκάχρονη θα την αποτελείωναν. Δεν ήθελε να πεθάνει έτσι, τόσο μακριά από την πόλη και το σπίτι όπου είχε μεγαλώσει, αφήνοντας τον Κέντι να πιστεύει ότι τον μισούσε ακόμα.

Στα δικά του μάτια, η ψυχρή συμπεριφορά της απέναντί του είχε ξεκινήσει με τον θάνατο της Νέντα χωρίς ούτε μια στιγμή προσωρινής έστω ανακωχής, όμως δεν ίσχυε κάτι τέτοιο. Εκείνος ο θυμός της είχε περάσει έπειτα από δύο με τρεις μήνες γιατί είχε καταλάβει πως ήταν άδικη με τον Κέντι, ωστό-

σο συνέχιζε να καμώνεται τη θυμωμένη γιατί ντρεπόταν να παραδεχτεί το λάθος της. Μια μέρα, μάλιστα, Σάββατο ήταν, το πήρε απόφαση πως ήρθε η στιγμή να ξαναγίνουν πατέρας και κόρη κι έτσι έστρωσε γιορτινά το τραπέζι, γέμισε το βάζο με αγριολούλουδα που είχε μαζέψει από το δάσος και τον περίμενε να γυρίσει από τη δουλειά.

Ήταν σίγουρη πως μόλις αντίκριζε το όμορφα στολισμένο τραπέζι θα αναγνώριζε την προσπάθεια αλλά και την προσδοκία της για μια νέα αρχή και όλα θα γίνονταν ξανά όπως παλιά ή κάπως όπως παλιά. Οι ελπίδες της δυστυχώς διαψεύστηκαν με τον πιο απροσδόκητο τρόπο. Ο Κέντι εκείνο το απόγευμα δε γύρισε μόνος του στο σπίτι αλλά συνοδευόμενος από μια καλοβαλμένη γυναίκα στην ηλικία του. «Απόψε θα φάει μαζί μας η Γιαμάρα», της είπε. Της είπε κι άλλα, μα η Μπάι ένιωθε πως ξαφνικά είχε χάσει την ικανότητα της ακοής. Προσπαθούσε να καταλάβει ποια ήταν η ξένη γυναίκα και γιατί ο πατέρας της την είχε φέρει στο σπίτι και μάλιστα χωρίς να την προειδοποιήσει.

Το μυστήριο περιπλέχτηκε περισσότερο όταν ο Κέντι έβαλε τη φιλοξενούμενή τους να καθίσει στην καρέκλα όπου κάθονταν κάποτε η μητέρα της και έκτοτε κανείς από τους δυο τους δεν είχε τολμήσει, δεν είχε σκεφτεί καν να τη γεμίσει με τη δική του σάρκινη υπόσταση. Φάνταζε ιεροσυλία λοιπόν που μια ξένη είχε καταλάβει τη θέση της νεκρής και που της είχε παραχωρηθεί με τέτοια άνεση.

Αργότερα, όχι πολύ αργότερα, επιβεβαιώθηκε η τρομαχτική υποψία ότι ο πατέρας της είχε παραχωρήσει στην ξένη θηλυκή εισβολέα περισσότερα από μια θέση στο τραπέζι τους: μια θέση στην καρδιά του. Ο γάμος τους έγινε μέσα σε έναν μήνα γιατί η μέλλουσα νύφη ήθελε να προλάβει τα πρωτοβρό-

για του Ιουνίου, αν και η Μπαί ήταν σίγουρη πως, αν το επιθυμούσε η Γιαμάρα, θα μπορούσε να υποτάξει ακόμα και τον καιρό, όπως είχε κάνει με τον Κέντι.

Την επόμενη κιόλας μέρα μετά τον γάμο η ζωή της Μπαί άρχισε να αλλάζει προς το χειρότερο. Δεν έγινε ξαφνικά, από τη μια στιγμή στην άλλη, η αλλαγή, μα σιγά σιγά και με τρόπο ανεπαίσθητο. Η μητριά της ήταν έξυπνη γυναίκα όσο και αν δε γινόταν αντιληπτό από την πρώτη ή και τη δεύτερη συνάντηση μαζί της. Ίσως πάλι να μην ήταν η εξυπνάδα που τη διέκρινε αλλά η πονηριά, δυο χαρακτηριστικά που στην ηλικία της Μπαί φάνταζαν ίδια, σημασία είχε πάντως ότι γνώριζε καλά πώς να υπονομεύσει την προγονή της δίχως να φανεί κακιά... και το έκανε... κάθε μέρα.

Ταυτόχρονα ήταν τόσο εκπληκτικά πειστική στον ρόλο της στοργικής μητέρας, που δεχόταν τα εύσημα από τις γειτόνισσες, τις ίδιες γειτόνισσες που είχαν τρέξει να βοηθήσουν την καημένη Νέντα όταν πάλευε να κρατηθεί στη ζωή. Δεχόταν τα εύσημα και από τον Κέντι, που δε σταματούσε να της λέει: «Μα εσύ, Γιαμάρα, έχεις γίνει μια πραγματική μάνα για το κορίτσι μου. Νιώθω ευγνωμοσύνη που βρέθηκες στον δρόμο μου. Θα ήμασταν χαμένοι χωρίς εσένα».

Πού να ήξερε ο Κέντι ότι η νέα του σύζυγος μισούσε τη μοναχοκόρη του και της έστηνε διαρκώς παγίδες για να την κάνει να φανεί προβληματική. Ότι μετά είχε το θράσος να προσποιείται πως την υπερασπιζόταν παρακαλώντας τον Κέντι να φανεί επιεικής μαζί της. Τι μπορούσε να κάνει ένα μικρό κορίτσι απέναντι σε τόση κακία; Τίποτα δεν μπορούσε να κάνει, γι' αυτό σώπαινε και υπέμενε, για αυτό επινόησε τη Νοματέμπα, την καλύτερή της φίλη, τη μοναδική της φίλη.

Το όνομα που της έδωσε δεν ήταν τυχαίο. Ήταν αυτό που θα έδινε η μητέρα της στο νεογέννητο και που στη γλώσσα τους, στα ζουλού, σήμαινε «ελπίδα». Το γεγονός ότι η θετική αύρα και η αισιοδοξία που απέπνεε ένα τόσο όμορφο όνομα δεν έφερε καλή τύχη στην οικογένειά τους και δεν απέτρεψε μια τραγωδία δε σήμαινε τίποτε απολύτως. Η Μπάι, σε αντίθεση με τους περισσότερους της φυλής της, δεν πίστευε ότι για κάθε ατυχές ή θλιβερό περιστατικό στη ζωή μας ευθύνεται μια γρουσουζίκη λέξη, μια κίνηση ή ένα αντικείμενο.

Αγαπούσε τη Νοματέμπα, που την είχε πλάσει με τη φαντασία της να έχει κοντά μαύρα μαλλιά, μάτια στο χρώμα της λίμνης και να είναι έξι χρόνια μεγαλύτερή της, ώστε να μπορεί να απευθύνεται σε αυτή για συμβουλές αλλά και για λόγια παρηγοριάς όταν τα χρειαζόταν. Ήταν μάλλον κάτι ανάμεσα σε μητέρα, μεγάλη αδελφή και φίλη. Ήταν όλα αυτά μαζί. Δε φαντάστηκε ποτέ ότι η αόρατη παρουσία της θα αποτελούσε την ιδανική αφορμή για να την παρουσιάσει ως τρελή η Γιαμάρρα στον άντρα της ζητώντας του να τη στείλουν μακριά «για το καλό της».

Δε συμφώνησε αμέσως ο Κέντι με την πρόταση της γυναίκας του. Του φάνηκε υπερβολικό να απομακρύνουν την Μπάι από το σπίτι επειδή η θλίψη και η μοναξιά της την είχαν ωθήσει να βλέπει πρόσωπα που δεν υπήρχαν. Έτσι η Γιαμάρρα αναγκάστηκε να φτάσει στα άκρα. Ένα απόγευμα που ο Κέντι επέστρεψε στο σπίτι από τη δουλειά βρήκε τη σύζυγό του να κλαίει. Τρέμοντας από ταραχή τού είπε πως η Μπάι προσπάθησε, ευτυχώς ανεπιτυχώς, να μαχαιρώσει το μωρό μέσα στην κοιλιά της ενώ κοιμόταν στον καναπέ.

«Νόμιζα πως θα με σκοτώσει», έλεγε ξανά και ξανά η Για-

μάρα. «Ούρλιαζε σαν τρελή πως η φανταστική φίλη της της είπε ότι πρέπει να σκοτώσει το μωρό μας... το μωρό μας, Κέντι! Φοβήθηκα πάρα πολύ! Δεν είχα καταλάβει ότι την πείραξε τόσο που θα της χαρίσουμε ένα αδελφάκι. Περίμενα ότι θα χαιρόταν. Έπρεπε να την έβλεπες, Κέντι! Το μίσος που είχαν τα μάτια της!»

Το μεθεπόμενο κιόλας πρωί ένας άντρας που η Γιαμάρα αποκάλεσε ξάδελφο εμφανίστηκε στην πόρτα τους. Δεν ειπώθηκαν πολλά. Η απόφαση είχε παρθεί ερήμην της Μπάι.

«Θα μείνεις για λίγο καιρό στα ξαδέλφια της Γιαμάρα. Να είσαι καλό κορίτσι και να κάνεις ό,τι σου λένε, σε παρακαλώ. Έλα, μην κατσουφιάζεις... θα ανταμώσουμε ξανά πριν καλά καλά το καταλάβεις», της είπε ο πατέρας της.

Φαινόταν η στενοχώρια στα μάτια του καθώς την αποχαιρετούσε. Ακόμα και η αγκαλιά του ήταν πιο σφιχτή από ό,τι συνήθως, μάλλον από τις ενοχές. Έστω κι αν δεν είχε πειστεί ότι η κόρη του πήγε να σφάξει σαν κότα τη σύζυγό του και το αγέννητο παιδί τους, δεν είπε τίποτα, δεν έκανε τίποτα για να σταματήσει τον διωγμό της.

Η Μπάι δεν ήταν καμιά χαζή, όχι δεν ήταν. Αντιλήφθηκε αμέσως ότι η υπόσχεση του πατέρα της για γρήγορη αντάμωση ήταν πέρα για πέρα ψεύτικη και μοναδικό της σκοπό είχε να νιώσει ο ίδιος καλύτερα για τη σκληρή του απόφαση. Θα μπορούσε να την είχε πιστέψει όταν του είπε πως ποτέ δε θα έκανε κακό στη Γιαμάρα ή στο μωρό της. Θα μπορούσε να την είχε υπερασπιστεί επιμένοντας ότι η μοναχοκόρη του –μοναχοκόρη ως εκείνη τη στιγμή– δε θα έβλαπτε ποτέ κανένα ζωντανό πλάσμα, γιατί δεν ήταν καμιά τρελή και είχε καλή καρδιά. Θα μπορούσε, μα δεν το έκανε.

Φτάνοντας στο Μπέλβιλ και αντικρίζοντας για πρώτη φορά το σπίτι και την οικογένεια που θα τη φιλοξενούσε, η Μπάι ένιωσε σαν να είχε εγκλωβιστεί σε ένα ομιχλώδες όνειρο χωρίς αρχή και τέλος. Δεν είχε ιδέα πώς θα εξελισσόταν η ζωή της στο εξής, δε διέθετε, προς μεγάλη της απογοήτευση, το χάρισμα της πρόβλεψης, ωστόσο μέσα της είχε εδραιωθεί η εκκωφαντική βεβαιότητα πως ήταν μόνη της πλέον στον κόσμο... πέρα για πέρα μόνη της.

Κάποιους η γνώση ότι σε μια δύσκολη στιγμή τους δεν υπάρχει κανένας στον οποίο να μπορούν να στραφούν για βοήθεια τους γεμίζει με ένα αξιοζήλευτο πείσμα και ενέργεια που τους βοηθά στο τέλος να βγουν νικητές. Τους ζήλευε η Μπάι αυτούς τους γενναίους ανθρώπους, που σαν καλοί καπετάνιοι έριχναν το καράβι τους στα κύματα χωρίς να τρέμουν ότι θα πνιγούν.

Η ίδια δεν ήταν έτσι, δεν ήταν καθόλου έτσι. Η ικανότητά της να αντιμετωπίζει με ψυχραιμία τα άσχημα της ζωής εξαρτιόταν αποκλειστικά από τη στήριξη των δικών της ανθρώπων, της οικογένειάς της που πια δεν υπήρχε. Μπορεί λοιπόν ορισμένοι να τη θεωρούσαν παράξενη, ηλίθια, ακόμα και παλαβή, επειδή η φαντασία της είχε δημιουργήσει τη συναισθηματική κάλυψη που της έλειπε, μα ήταν ο μόνος τρόπος για να μην αισθάνεται παντελώς ορφανή.

Η Μπάι γύρισε να κοιτάξει τη Νοματέμπα, που εκείνη την ώρα καθόταν οκλαδόν στο κρεβάτι και διάβαζε το *Γεννήθηκα σκλάβο*, την αυτοβιογραφία της Χάριετ Τζέικομψ. Πρέπει να το είχε διαβάσει πολλές φορές γιατί ορισμένα βράδια που έπεφταν για ύπνο, της απάγγειλε απ' έξω κάποια αποσπάσματα που την είχαν εντυπωσιάσει καταλήγοντας πάντα στο ίδιο συ-

μπέρασμα μετ' αναστεναγμών: «Οι άνθρωποι δε γεννήθηκαν για να είναι σκλάβοι, ξέρεις. Μονάχα εμείς οι ίδιοι ορίζουμε τον εαυτό μας. Κανείς άλλος δεν έχει το δικαίωμα να το κάνει».

Πόσο θαύμαζε τη φανταστική της φίλη η Μπάι! Διέθετε το θάρρος που έλειπε σε εκείνη. Διέθετε αρκετό και για τις δυο τους, παρόλο που εξακολουθούσε να στέκεται αμετακίνητη στην απόφασή της να μην εγκαταλείψουν ακόμα τούτο το σπίτι στο οποίο δεν ήταν στ' αλήθεια ευπρόσδεκτες.

«Δεν αντέχω άλλο να μένω εδώ! Έξι μήνες τώρα κάνω υπομονή», είπε γεμάτη παράπονο η Μπάι. «Δεν καταλαβαίνω γιατί δε θες να φύγουμε; Μαζί θα είμαστε... μπορούμε να τα καταφέρουμε αφού έχουμε η μία την άλλη, έτσι δεν έλεγες;»

Η Νοματέμπα άφησε το βιβλίο της αφού πρώτα τσάκισε τη σελίδα που διάβαζε κι έπειτα έστρεψε την προσοχή της στην Μπάι.

«Δεν έχει έρθει ακόμα η ώρα για να αναζητήσουμε μια νέα ζωή. Χρειάζεται να με εμπιστευτείς και να κάνεις υπομονή. Δε θέλω να είναι το φευγικό το μόνο που θα μάθεις. Και όταν τελικά φύγεις, πρέπει να το κάνεις περήφανα, με το κεφάλι ψηλά και τις πληγές σου μάθημα».

Παρόλο που η Μπάι ήταν αρκετά ώριμη για την ηλικία της και αρκετά έξυπνη ώστε να καταλάβει ότι τα λόγια της φίλης της έκρυβαν κάποιο βαθύτερο νόημα, η αντίληψή της στάθηκε μονάχα σε ένα σημείο: ακόμα δεν είχε φτάσει η ώρα της φυγής και της ανεξαρτησίας της. Θα περίμενε λοιπόν, όπως ακριβώς την είχε συμβουλέψει η Νοματέμπα.

Θα την αλλάξουμε τη ζωή!
Παρ' όλα αυτά Μαρία.*

Μπέλβιλ, 1940

ΤΟ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟ ΔΙΑΣΤΗΜΑ η Μπάι αισθανόταν πιο ήρεμη και περισσότερο προσαρμοσμένη στις νέες συνθήκες διαβίωσής της. Κάποιος θα το θεωρούσε αναμενόμενο δεδομένου ότι είχε περάσει σχεδόν ένας χρόνος από τότε που είχε εγκατασταθεί στο Μπέλβιλ, στο σπίτι της Έμπλε και του Κόφι, εξάλλου όλοι γνωρίζουν πόσο προσαρμοστικό πλάσμα είναι ο άνθρωπος, ειδικά τα παιδιά, και πόσο γρήγορα συνηθίζει ακόμα και τη δυστυχία του. Δεν ήταν όμως η προσαρμοστικότητά της ο λόγος που αντιλαμβανόταν το περιβάλλον γύρω της λιγότερο εχθρικό. Κάτι είχε αλλάξει στη συμπεριφορά του ζευγαριού που τη φιλοξενούσε.

Εδώ και περίπου δύο μήνες ο Κόφι και η Έμπλε, κυρίως η Έμπλε, της συμπεριφέρονταν τελείως διαφορετικά, ανθρωπι-

---

* Στίχοι από το ποίημα της Κατερίνας Γώγου «Θα 'ρθει καιρός», από την ποιητική της συλλογή *Ιδιώνυμο*, Εκδόσεις Καστανιώτη, 2009.

νά θα έλεγε κανείς. Της ανέθεταν λιγότερες δουλειές φροντίζοντας κιόλας να μην είναι βαριές, της έραψαν ρούχα επιλέγοντας καλό ύφασμα γιατί πέρα από δύο παλιές αλλαξιές, κι αυτές σε κακή κατάσταση, δεν είχε τίποτε άλλο να φορέσει, της μιλούσαν ευγενικά, με το ύφος τους να αγγίζει τα όρια της τρυφερότητας, και το αποκορύφωμα ήταν πως πλήρωναν μια μεσήλικη Βρετανίδα για να της μάθει τρόπους και την αγγλική προφορά.

Παράξενη πραγματικά η στάση τους, παράξενη και ανεξήγητη, μα η Μπαί δεν αμφισβήτησε την πρόθεσή τους ούτε αναζήτησε κάποιο κρυφό κίνητρο για να τη δικαιολογήσει. Αν μη τι άλλο, ένα από τα μαθήματα που της είχε προσφέρει απλόχερα η ίδια η ζωή ήταν να μη διυλίζει τον κώνωπα για πράγματα που ήταν προς το συμφέρον της. Η Νοματέμπα, από την άλλη, επέδειξε έναν πρωτοφανή αρνητισμό επιμένοντας ότι δεν ήταν για καλό όλες αυτές οι ξαφνικές καλοσύνες και πως κάπου αποσκοπούσαν. Σίγουρα λάθος έκανε η φίλη της, γιατί πού είχε ακουστεί να θες να βλάψεις κάποιον ευεργετώντας τον;

Πήρε η Μπαί τη λεκάνη με τα πλυμένα και τραγουδώντας όλο κέφι αλλά χαμηλόφωνα βγήκε να τα απλώσει στα σκοιινιά. Της άρεσε το άπλωμα γιατί έξω από το σπίτι δεν είχε κανέναν πάνω από το κεφάλι της, ήταν εκείνη μόνο και τα βρεγμένα ρούχα που ανέδιδαν τη μυρωδιά της καθαριότητας. Είχε μάλιστα και το σύστημά της, πιο πολύ με παιχνίδι έμοιαζε, που τη βοηθούσε να περνά τον χρόνο αυτόν με διασκεδαστικό τρόπο.

Ξεκινούσε να πιάνει και να κρεμά τα ρούχα από τα δεξιά τοποθετώντας τα ανάλογα με το χρώμα τους, πρώτα τα ανοιχτόχρωμα και μετά τα σκουρόχρωμα. Τα εσώρουχα τα έβαζε στα

μέσα σκοιινιά για να κρύβονται από τα αδιάκριτα μάτια των γειτόνων. Όπως της έλεγε και η μακαρίτισσα η Νέντα παλιότερα: «Κανείς, εκτός από τη μάνα που σε γέννησε και τον άντρα σου δεν πρέπει να ξέρει τι χρώμα βρακί φοράς ή πόσο μεγάλο είναι το στήθος σου».

Ασυναίσθητα, η Μπάι έπιασε το στήθος της, που μόλις πρόσφατα κάλυψε με τον στήθόδεσμο που της αγόρασε η Έμπλε σε κάποιο από τα μαγαζιά που ψώνιζε κι εκείνη. Η πωλήτρια που την εξυπηρέτησε της ζήτησε να βγάλει την μπλουζά της προκειμένου να μαντέψει το μέγεθος. Από το ύφος της, που είχε μια δόση απαξίωσης, ήταν φανερό πως ό,τι αντίκρισε δεν της γέμισε το μάτι και η αλήθεια να λέγεται, μάλλον δίκιο είχε. Σε σύγκριση με τις περισσότερες γυναίκες της φυλής της, που οι μπλουζές τους φούσκωναν στο σημείο του στήθους σαν να βρισκόταν η κοιλιά τους εκεί, η ίδια υστερούσε κατά πολύ. Καθόλου δεν την ένοιαζε ούτε το έβλεπε ως μειονέκτημα. Πιο πολύ θα την ενοχλούσε αν κάποιος που σεβόταν και εκτιμούσε την άποψή του την αποκαλούσε ηλίθια.

Πάνω που ετοιμαζόταν να πιάσει το τελευταίο ασπρόρουχο, αντιλήφθηκε δύο γυναικείες φωνές να πλησιάζουν το σπίτι, από τις οποίες μονάχα τη μία αναγνώριζε, αυτή της Έμπλε.

«Αυτή είναι η Μπάι μας! Δουλευταρού, νοικοκυρά και έξυπνη αρκετά ώστε να ξέρει τη θέση της», ακούστηκε να λέει η Έμπλε γεμάτη υπερηφάνεια λες και παίνευε την ίδια της την κόρη.

Σάστισε η Μπάι, που δεν ήταν συνηθισμένη σε τόση αβρότητα, υπέθεσε όμως ότι η οπορτουνίστρια οικοδέσποινά της ήθελε, για λόγο ο οποίος της διέφευγε εκείνη τη στιγμή, να κάνει καλή εντύπωση στη γυναίκα που τη συνόδευε. Μπορεί να ήταν η σύζυγος του αφεντικού του Κόφι, πάντως το ταγέρ που

ΝΟΤΙΑ ΑΦΡΙΚΗ 1936. Όταν η μητέρα της εννιάχρονης Μπάι πεθαίνει ξαφνικά, τα πάντα στη ζωή της ανατρέπονται και τα όνειρά της διαλύονται. Μοναδική της συντροφιά καθώς μεγαλώνει, η φίλη της, Νοματέμπα, δημιουργία της φαντασίας και της απελπισίας της. Μαζί της αντιμετωπίζει τις προκλήσεις που προκύπτουν πολεμώντας το apartheid, τις κοινωνικές ανισότητες και τις φυλετικές διακρίσεις και χαράζει μια δύσκολη πορεία διεκδικώντας μια θέση στη ζωή και στον έρωτα.

Αρκετά χρόνια αργότερα, στην πόλη Σάρπβιλ, γεννιέται η Ελπίδα, καρπός ενός μεγάλου, αλλά καταδικασμένου έρωτα. Η συνειδητοποίηση της διαφορετικότητάς της, μια και δεν είναι μαύρη, όπως η μητέρα της, αλλά... σχεδόν λευκή, τη σπρώχνει να αναζητήσει τον Λημνιό πατέρα της στη γειτονική Μοζαμβίκη.

Σε μια χώρα που σπαράζεται από τον πόλεμο προκειμένου να απαλλαγεί από τους Πορτογάλους αποικιοκράτες, ο δρόμος της Ελπίδας συναντιέται με αυτόν του Τομάς, ενός Πορτογάλου συγγραφέα και επαναστάτη. Οι δυο τους περνούν διά πυρός και σιδήρου ελπίζοντας να παραμείνουν ζωντανοί, ελεύθεροι και μαζί.

Μια συγκλονιστική ιστορία δύναμης και θάρρους για τους αγώνες των ανθρώπων που πάλεψαν να αλλάξουν τον κόσμο.

Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ
p s y c h o g i o s . g r

ΚΩΔ. ΜΗΧΗΣΗΣ: 27937